

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
J. RICHARD DE LA TOUR
представено на 22 април 2021 година¹

Дело C-30/20

RH
срещу
AB Volvo,
Volvo Group Trucks Central Europe GmbH,
Volvo Lastvagnar AB,
Volvo Group España SA

(Преюдициално запитване, отправено от Juzgado de lo Mercantil № 2 de Madrid (Търговски съд № 2, Мадрид, Испания)

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Специална компетентност — Член 7, точка 2 — Компетентност при деликти или квазиделикти — Място, където е настъпило вредоносното събитие — Място на настъпване на вредата — Иск за поправяне на вредите, причинени от картел, който е обявен за противоречащ на член 101 ДФЕС и на член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство — Пряко посочване на компетентния съд — Място на придобиване на вещите — Място на седалището — Възможност за държавите членки да въвеждат съседоточаване на компетентността“

I. Въведение

1. Преюдициалното запитване на Juzgado de lo Mercantil № 2 de Madrid (Търговски съд № 2, Мадрид, Испания) се отнася до тълкуването на член 7, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела².

2. Запитването е отправено в рамките на иск, предявен от RH, установена в Кордоба (Испания), за поправяне на вредите, причинени ѝ от нарушение на член 101 ДФЕС и на член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство от 2 май 1992 г.³, срещу четири дружества от групата Volvo, седалищата на три от които са в държави членки, различни от Кралство Испания.

3. Съдът е сезиран, за да уточни дали член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 определя пряко компетентния съд, без да препраща към вътрешните норми на държавите членки.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² ОВ L 351, 2012 г., стр. 1.

³ ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 3, наричано по-нататък „Споразумението за ЕИП“.

4. Макар да изглежда, че отговорът на този въпрос може лесно да се изведе от някои решения на Съда, и по-специално от последните такива в областта на деликтната или квазиделиктната отговорност, той очевидно се нуждае от допълване, по-специално с оглед на изразените от запитващата юрисдикция съмнения, по още три тясно свързани аспекта.

5. Всъщност целите за правна сигурност и за ефективност на сложните съдебни спорове за поправянето на вреди, причинени от антиконкурентни практики, обосновават необходимостта да се предоставят на националните съдилища полезни уточнения относно определянето на териториално компетентния съд и едновременното съществуване на няколко от възприетите в решенията на Съда привръзки. Това е повод да се разгледа и въпросът за свободата на държавите членки да съсредоточат разглеждането на тези спорове от специализирани съдилища, въпрос, който някои от тях повдигат в писмените си становища.

6. Така ще изложа причините, поради които като цяло считам, че:

- член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 определя както международната, така и вътрешната компетентност на сезирания съд,
- при обстоятелствата по делото в главното производство териториално компетентният съд е този, в чийто съдебен район се намира мястото на придобиване на разглежданите вещи, и
- в рамките на организацията на правораздаването си държавите членки могат да изберат да съсредоточат разглеждането на споровете в областта на антиконкурентните практики от някои специализирани съдилища при спазване на принципите на равностойност и ефективност.

II. Регламент № 1215/2012

7. Съображения 15, 16 и 34 от Регламент № 1215/2012 имат следния текст:

„(15) Правилата за компетентността следва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника. Винаги следва да е налице компетентност на това основание, освен в няколко ясно определени случаи, когато предметът на спора или автономията на страните обосновава различен свързващ фактор. Местоживеенето на правния субект трябва да се определя автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат спорове за компетентност.

(16) Наред с местоживеенето на ответника следва да съществуват алтернативни основания за компетентност, които са основани на тясна връзка между съда и процесуалното действие или с оглед да се улесни доброто правораздаване. С наличието на тясна връзка следва да се гарантира правна сигурност и да се избягва възможността срещу ответника да бъде подаден иск в съд на държава членка, която той не би могъл разумно да предвиди. Това е важно, особено при спорове относно извъндоговорни задължения, произтичащи от нарушения на правото на личен живот и на правата, свързани с личността, включително клеветата.

[...]

(34) Следва да се гарантира приемственост между [Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела⁴, изменена с последващите конвенции за присъединяване на новите държави членки към нея⁵, Регламент (ЕО) № 44/2001 [на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела⁶] и настоящия регламент и за тази цел следва да се установят преходни разпоредби. Същата нужда от приемственост се прилага и по отношение на тълкуването от Съда на Европейския съюз на [тази] конвенция [...] и на регламентите, които я заменят“.

8. Член 1, параграф 1 от глава I от Регламент № 1215/2012, озаглавена „Приложно поле и определения“, предвижда:

„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. [...]“.

9. В раздел 1 относно „[о]бщи[те] разпоредби“ на глава II от този регламент, озаглавена „Компетентност“, са включени членове 4—6.

10. Член 4, параграф 1 от посочения регламент гласи:

„При условията на настоящия регламент, искиове срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

11. Съгласно член 5, параграф 1 от Регламент № 1215/2012:

„Срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искиове в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава“.

12. В раздел 2 от посочената глава, озаглавен „Специална компетентност“, са включени членове 7—9.

13. Член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 гласи следното:

„Срещу лице, ко[е]то има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искиове в друга държава членка:

[...]

2) по дела относно неправомерно увреждане, деликт или квазиделикт — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“.

4 ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3.

5 Наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“.

6 ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74.

14. Член 26 от посочения регламент, който се съдържа в глава II, раздел 7, озаглавен „Пророгация на компетентност“, предвижда в параграф 1:

„Извън компетентността, която произтича от други разпоредби на настоящия регламент, компетентен е този съд на държава членка, пред който се яви ответникът. Това правило не се прилага, когато ответникът се явява, за да оспори компетентността на съда, или когато друг съд има изключителна компетентност по силата на член 24“.

III. Фактите по спора в главното производство и преюдициалният въпрос

15. Както е видно от преписката, с която разполага Съдът, между 2004 г. и 2009 г. RH, установена в Кордоба, придобива за нуждите на превозваческата си дейност пет камиона от дистрибутор на Volvo Group España SA. Собствеността на един от камионите е прехвърлена на RH през 2008 г., след като преди това е била предмет на договор за лизинг.

16. На 19 юли 2016 г. Европейската комисия приема Решение относно производство по член 101 [ДФЕС] и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39824 — Камиони) (C(2016) 4673 final), резюме на което е публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* от 6 април 2017 г.⁷

17. С това решение Комисията обявява съществуването в периода от 17 януари 1997 г. до 18 януари 2011 г. на картел между петнадесет производители на камиони, сред които AB Volvo, Volvo Lastvagnar AB и Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, по отношение на две категории стоки, а именно камиони с тегло между 6 и 16 тона (средни камиони) и такива с тегло над 16 тона (тежкотоварни камиони), както несъчленени, така и влекачи.

18. Съгласно посоченото решение⁸ „[н]арушението се е състояло от тайни споразумения относно ценообразуването и brutните увеличения на цените в [Европейското икономическо пространство (ЕИП)] за камиони; [к]акто и относно времевия график и прехвърлянето на разходите за въвеждането на технологии за емисии на вредни газове за средни и тежкотоварни камиони, изисквани от стандартите EURO 3—6. Централните офиси на адресатите са участвали пряко в обсъжданията на цените, на увеличаванията на цените и на въвеждането на нови стандарти за емисии до 2004 г. Най-малко от август 2002 г. са се провеждали дискусии чрез дъщерни дружества в Германия, които, в различна степен, са докладвали на своите централни офиси. Обменът е бил извършван както на многостранно, така и на двустранно равнище. Тези тайни споразумения са включвали споразумения и/или съгласувани практики в областта на ценообразуването и brutните увеличения на цените, с цел привеждане в съответствие brutните цени в ЕИП, както и времевия график и прехвърлянето на разходите за въвеждане на технологии за емисиите на вредни газове, изисквани от стандартите EURO 3—6. Нарушението е обхващало цялото ЕИП и е продължило от 17 януари 1997 г. до 18 януари 2011 г.“.

19. Затова Комисията налага глоби на всички участващи субекти, сред които и Volvo, Volvo Lastvagnar и Volvo Group Trucks Central Europe, с изключение на едно предприятие, на което е предоставен имунитет⁹.

20. RH предявява иск срещу Volvo, Volvo Lastvagnar и Volvo Group Trucks Central Europe, както и срещу испанското дъщерно дружество на тези дружества майки, Volvo Group España (наричани по-нататък „дружествата Volvo“).

7 ОВ С 108, 2017 г., стр. 6, наричано по-нататък „Решението за картела относно камионите“.

8 Точки 9—11.

9 Вж. точка 15 от Решението за картела относно камионите. Според данните, предоставени от Комисията през 2019 г. (<https://ec.europa.eu/competition/cartels/statistics/statistics.pdf>, стр. 3), общият размер на тези глоби е най-големият от налаганите от 1969 г. до момента.

21. Последните оспорват само международната компетентност¹⁰ на запитващата юрисдикция. Те се позовават на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 и на практиката на Съда, от която следвало, че установеният в него критерий за компетентност, а именно „мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“, е понятие от правото на Съюза и че става въпрос за мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, в случая мястото на сключване на картелното споразумение относно камионите. То не можело да се отъждестви с мястото по местоживеене на ищеца и се намирало извън Испания, в други държави членки.

22. Запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно постоянната практика на Съда международната компетентност на испански съд може да се обоснове с оглед на мястото, където е настъпила вредата. Тя припомня, че според решение от 21 май 2015 г., CDC Hydrogen Peroxide¹¹, това е мястото на седалището на увреденото лице. Същата юрисдикция добавя, че в решение от 29 юли 2019 г., Tibor-Trans¹², което се отнася до иск, предявен в Унгария срещу друг член на същия картел, с предмет, идентичен на този по предявения от РН иск, Съдът е решил, че „[к]огато засегнатият от антиконкурентното поведение пазар се намира в държавата членка, на чиято територия се претендира, че е настъпила твърдяната вреда, следва да се приеме, че за целите на прилагането на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 мястото на настъпване на вредата се намира в тази държава членка“¹³.

23. Запитващата юрисдикция изразява съмнение дали тази съдебна практика се отнася само до международната компетентност на съдилищата на държавата членка, в която е настъпила вредата, или определя пряко и вътрешната местна подсъдност в рамките на тази държава членка.

24. Тя уточнява, че съгласно постоянната практика на Tribunal Supremo (Върховен съд на Испания)¹⁴ правилото, установено в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, не урежда вътрешната местна подсъдност. Поради това при липсата на специална национална правна норма, определяща териториалната компетентност на даден съд по граждански иски в областта на конкуренцията, адекватните правила за компетентност са тези, които са приложими по дела за нелоялна конкуренция, предвидени в член 52, параграф 1, точка 12 от Закон за гражданското съдопроизводство 1/2000. Следователно компетентен е съдът по мястото, където е настъпила вредата, а именно мястото на придобиване на превозното средство или на сключване на договора за лизинг.

25. Запитващата юрисдикция счита, че член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 може да се тълкува в смисъла, възприет от Съда в практиката му относно съдебната компетентност по дела, свързани с договор. В решения от 3 май 2007 г., Color Drack¹⁵, и от 9 юли 2009 г., Rehder¹⁶, Съдът е постановил, че член 5, точка 1, буква б) от Регламент № 44/2001 установява пряко компетентния съд, без да препраща към вътрешните правни норми на държавите членки. Ако случаят е такъв, компетентен ще е съдът по седалището на пострадалото от картела лице.

10 Запитващата юрисдикция подчертава, че ответниците не са поставили под въпрос нейната териториална компетентност, поради което трябва да се счита, че мълчаливо са приели компетентността ѝ по силата на член 56 от Ley de Enjuiciamiento Civil 1/2000 (Закон за гражданското съдопроизводство 1/2000) от 7 януари 2000 г. (БОЕ, бр. 7 от 8 януари 2000 г., стр. 575).

11 C-352/13, наричано по-нататък „решение CDC Hydrogen Peroxide“, EU:C:2015:335, т. 52 и 53.

12 C-451/18, наричано по-нататък „решение Tibor-Trans“, EU:C:2019:635.

13 Решение Tibor-Trans (т. 33).

14 Запитващата юрисдикция цитира определение № 262/2018 на Tribunal Supremo, Sala de lo Civil (Върховен съд, гражданско отделение, Испания) от 26 февруари 2019 г. и по-нови идентични определения, и по-специално тези от 8 и 15 октомври 2019 г. Испанското правителство също цитира това определение № 262/2018, както и други определения на същия съд, а именно определения № 16/2019 от 7 май 2019 г., № 100/2019 от 9 юли 2019 г. и № 266/2019 от 4 февруари 2020 г.

15 C-386/05, ЕС:C:2007:262.

16 C-204/08, ЕС:C:2009:439.

26. При тези обстоятелства Juzgado de lo Mercantil № 2 de Madrid (Търговски съд № 2, Мадрид) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 7, точка 2 от Регламент [№ 1215/2012], според който срещу лице, което има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани иски в друга държава членка „[...] по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“, да се тълкува в смисъл, че урежда само международната компетентност на съдилищата на държавата членка, където се намира това място, поради което националният съд, който има териториална компетентност в рамките на тази държава, следва да се уточни въз основа на вътрешните процесуалноправни норми, или тази разпоредба трябва да се разглежда като разпоредба със смесен характер, която следователно определя пряко както международната компетентност, така и вътрешната териториална компетентност, без да е необходимо позоваване на вътрешното право?“.

27. На Съда са представени писмени становища от дружествата Volvo, от испанското, френското и нидерландското правителство, както и от Комисията.

28. Съдебното заседание за изслушване на устните състезания, чието провеждане първоначално е насрочено за 17 декември 2020 г., е отменено поради здравната криза, а въпросът, който е бил поставен за устен отговор, е преобразуван в такъв за писмен отговор и допълнен с други въпроси. Дружествата Volvo, испанското правителство и Комисията отговарят на тези въпроси в определения срок.

IV. Анализ

A. По допустимостта

29. Дружествата Volvo считат, че искането е недопустимо, тъй като отговорът на поставения от запитващата юрисдикция въпрос бил ясен.

30. Според постоянната практика на Съда в рамките на сътрудничеството между него и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, първо, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като отправените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе. Второ, въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическата рамка, които той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност, освен ако нямат връзка със спора в главното производство¹⁷.

31. В случая запитващата юрисдикция излага точно мотивите за съмнението, което изпитва по отношение на териториалната си компетентност и което обосновава преюдициалното ѝ запитване. Те са изведени от липсата на изрично решение на Съда в областта на деликтната или квазиделиктната отговорност, което да касае обхвата на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, и от постоянната практика на Tribunal Supremo (Върховен съд), съгласно която тази разпоредба не изключва прилагането на вътрешните правила за компетентност.

¹⁷ Вж. например решения от 14 февруари 2019 г., Milivojević (C-630/17, EU:C:2019:123, т. 47 и 48), и от 9 юли 2020 г., Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, наричано по-нататък „решение Verein für Konsumenteninformation“, EU:C:2020:534, т. 19).

32. При тези условия поставеният от запитващата юрисдикция въпрос според мен е допустим.

Б. По същество

33. С въпроса си запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт определя не само международната компетентност на съдилищата на държавата членка, в която се намира предвиденият в тази разпоредба критерий на привързване, но и териториалната компетентност на съдилищата на тази държава.

1. Предварителни бележки

34. В подкрепа на преюдициалното си запитване запитващата юрисдикция правилно припомня, че при фактическа обстановка, идентична на тази по делото в главното производство, а именно картела относно камионите, в решение *Tibor-Trans* Съдът се е произнесъл по въпроса за компетентността на съда, сезиран с иск за поправка на причинена от нарушение на конкурентното право вреда. Освен това тя отбелязва, че отговорът на Съда в това решение не се отнася изрично до „смесения“ характер на правилото за компетентност, предвидено в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, за разлика от решенията, постановени по дела във връзка с договор, а именно решения от 3 май 2007 г., *Color Drack*¹⁸, и от 9 юли 2009 г., *Rehder*¹⁹.

35. Отбелязвам, от една страна, че този неразглеждан до момента въпрос не е изолиран²⁰. Следователно националните съдилища, изглежда, очакват по-прецизно тълкуване на разпоредбите на Регламент № 1215/2012. От друга страна, според мен на запитващата юрисдикция следва да се отговори в светлината на решения *Verein für Konsumenteninformation* и от 24 ноември 2020 г., *Wikingerhof*²¹, които са постановени след сезирането на Съда.

36. Ето защо най-напред ще насоча анализа си към въпроса за обхвата на правилото за компетентност, предвидено в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012. По-нататък, ще изложя съображения, чиято цел е да се уточнят критериите за определяне на териториално компетентния съд. Накрая, ще разгледам предложението на френското правителство и на Комисията, свързано с възможността на държавите членки да изберат материалноправна организация на съдилищата, при която разглеждането на определени спорове се съсредоточава в специализирани съдилища.

37. За нуждите на разглеждането на всички тези въпроси припомням, че в съответствие с постоянната практика на Съда, доколкото Регламент № 1215/2012 отменя и заменя Регламент № 44/2001, който от своя страна заменя Брюкселската конвенция, даденото от Съда тълкуване на разпоредбите на последните правни инструменти се отнася и за разпоредбите на Регламент № 1215/2012, когато тези разпоредби могат да се квалифицират като „еквивалентни“²². Такъв е случаят с член 5, точка 3 от тази конвенция и от Регламент № 44/2001, от една страна, и член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, от друга страна²³.

18 C-386/05, ЕС:С:2007:262.

19 C-204/08, ЕС:С:2009:439.

20 Вж. по-специално дело *Allianz Elementar Versicherung* (C-652/20), понастоящем висящо пред Съда.

21 C-59/19, наричано по-нататък „решение *Wikingerhof*“, EU:С:2020:950.

22 Вж. решение *Verein für Konsumenteninformation* (т. 22 и цитираната съдебна практика).

23 Вж. решение *Wikingerhof* (т. 20 и цитираната съдебна практика). Полезно е да се уточни и че член 4 и член 7, точка 1 от Регламент № 1215/2012 съответстват респективно на член 2 и на член 5, точка 1 от Регламент № 44/2001.

2. По определянето както на международната, така и на вътрешната съдебна компетентност

38. Считам, че изразеното от запитващата юрисдикция съмнение относно целта на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 може лесно да се разсее след постановяването на решение Wikingerhof. Съдът приема, че „компетентният съд на основание член 7, точка 2 [от този регламент], а именно [...] този, където се намира пазарът, засегнат от твърдяното антиконкурентно поведение, е най-подходящият да се произнесе“²⁴.

39. Вследствие на това считам, подобно на всички страни и заинтересовани лица, които са представили писмени становища пред Съда, и на генералните адвокати, изказали се инцидентно по този въпрос по повод на предходни дела²⁵, че може изрично да се уточни, че член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 има за цел да уреди компетентността на съдилищата не само между държавите членки, но и на вътрешно ниво, докато останалите процесуални въпроси се уреждат от правото на държавата членка на сезирания съд²⁶.

40. Поради това би могло да е достатъчно да се посочи, от една страна, както в решение от 9 юли 2009 г., Rehder²⁷, постановено по дело във връзка с договор и отнасящо се до разпоредбите на Регламент № 44/2001, че съображения от същото естество като тези, на които Съдът основава тълкуването, формулирано в решение от 3 май 2007 г., Color Drack²⁸, са валидни и по отношение на еквивалентните правила за специална компетентност в Регламент № 1215/2012 с оглед на техния замисъл, на тяхната цел и на мястото им в системата, установена от този регламент. От друга страна, поради тези мотиви Съдът тълкува в същия смисъл и правилата за компетентност по дела за издръжка.

41. Въпреки това, за да се подпомогне разбирането на връзката между разпоредбите на Регламент № 1215/2012 в тяхната съвкупност, ми се струва уместно да разгледам в детайли елементите, полезни за тълкуването на член 7, точка 2 от този регламент, не само с оглед на неговия текст, но и на системата, която установява, и целите, които преследва²⁹.

42. Първо, изводи относно текста на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 могат да се изведат от съпоставянето му с текста на член 4, параграф 1 от този регламент. Този член касае „съдилищата“ на държавата членка по местоживееене на ответниците. С този общ израз се определя компетентността на съдилищата на държава членка, взети в тяхната цялост³⁰. Последващото посочване на териториално компетентния съд се урежда от национални правила.

24 Вж. решение Wikingerhof (т. 37 и цитираната съдебна практика). Курсивът е мой. В това отношение следва да се отбележи разликата с текста на решение Tibor-Trans, на което се позовава запитващата юрисдикция. В точка 34 от това решение присъстват изразите „съдилищата на държавата членка, в която е засегнатият пазар“ и „съдилищата на мястото, където [...] поведение[то на даден икономически оператор] е нарушило правилата за здравословна конкуренция“, изведени от цитираното в него решение от 5 юли 2018 г., flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, наричано по-нататък „решение flyLAL-Lithuanian Airlines“, EU:C:2018:533, т. 40).

25 Вж. по-специално заключението на генералния адвокат Jääskinen по дело Melzer (C-228/11, EU:C:2012:766, т. 34) и на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по дело Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, т. 74) и по дело Vereniging van Effectenbezitters (C-709/19, EU:C:2020:1056, т. 18).

26 Вж. също в този смисъл Thode, R. Art. 7 [Besondere Gerichtsstände] — Beck'scher Online-Kommentar ZPO, Brüssel Ia-VO. C.H.Beck, Munich, 2020, точка 6.

27 C-204/08, EU:C:2009:439, т. 36.

28 C-386/05, EC:C:2007:262.

29 Вж. решение Wikingerhof (т. 25, първо изречение и цитираната съдебна практика).

30 Вж. също относно изключителната компетентност решение от 28 април 2009 г., Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, т. 48 и 50). Така например Съдът е постановил, че в еквивалентния на член 24 от Регламент № 1215/2012 член 22 от Регламент № 44/2001, който съдържа изчерпателен и императивен списък на съдилищата на държавите членки с изключителна компетентност по спорове с международен елемент, са посочени само държавите членки, чиито юрисдикции са компетентни *ratione materiae*, без при това да се разпределят компетенциите в съответната държава членка и че всяка държава членка трябва да определи организацията на собствената си съдебна система. Съдът уточнява, че предвиденото в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 правило *forum rei sitae* се отнася до компетентността на съдилищата на държавите членки по спорове с международен елемент, а не до вътрешната им подсъдност.

43. За сметка на това в член 7 от Регламент № 1215/2012, с изключение на точка 6, законодателят на Съюза използва израза „в съдилищата на мястото“³¹ или „в съда“, доколкото става въпрос за възможност, която се предоставя на ищеца по изключение от общото правило за компетентност, като се взема предвид конкретно място, в зависимост от предмета на иска³². Така по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт критерият, възприет в член 7, параграф 2 от този регламент, е „мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“. Също така по силата на член 7, точка 1, буква а) от посочения регламент срещу ответника може да бъде предявен иск „в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение“.

44. Второ, трябва да се отбележи дерогационният характер на системата, установена с Регламент № 1215/2012, която позволява на ищеца да се позове на едно от предвидените в този регламент специални правила за компетентност³³, доколкото същата е запазена за определени дела или с нея се цели да се защити слаба страна.

45. Трето, следва да се подчертае, че формулирането на тези правила за специална компетентност се обосновава — както е уточнено в съображение 16 от Регламент № 1215/2012 — с целта на законодателя да допусне избор на съд на държава членка в зависимост от мястото, с което спорът има особено тяхна връзка, и със стремежа да се улесни доброто правораздаване³⁴. Тези принципи ръководят неизменно Съда при тълкуването на правилата за специална компетентност, с което се цели да се разпознаят подходящите критерии за привързване, така че да се консолидират стълкновителните правила за определяне на подсъдност³⁵ и да се посочи най-подходящият да се произнесе съд.

46. Този анализ е подкрепен от доклада на г-н Р. Jenard относно Брюкселската конвенция³⁶, чийто анализ е потвърден в доклада на г-н Р. Schlosser относно Конвенцията за присъединяването на Кралство Дания, Ирландия и Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия към Брюкселската конвенция и към протокола относно тълкуването ѝ от Съда³⁷.

47. При тези обстоятелства и както вече може да се изведе от мотивите на предходни решения на Съда както по дела, свързани с договор³⁸, така и по дела за издръжка³⁹, няма съмнение, че с оглед на целите, които преследва, член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 определя пряко компетентния съд⁴⁰.

31 Курсивът е мой.

32 Вж. в това отношение *Gaudemet-Tallon*, Н., *Ancel*, М.-Е. *Compétence et exécution des jugements en Europe*, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007). 6e éd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection „Droit des affaires“, Paris, 2018, точка 180, стр. 246, 247. Вж. за сравнение други разпоредби на Регламент № 1215/2012 относно съда по дадено място, а именно член 11, параграф 1, буква б) и член 12, по дела във връзка със застраховане, член 18, параграф 1 по дела във връзка с договор, сключен от потребител, както и член 21, параграф 1, буква б) по дела във връзка с индивидуални трудови договори.

33 Вж. решение от 14 февруари 2019 г., *Milivojević* (C-630/17, EU:C:2019:123, т. 81), и решение *Wikingerhof* (т. 26 и 27).

34 С цел припомняне на постоянната практика на Съда, свързана с компетентността по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, вж. решения *Verein für Konsumenteninformation* (т. 38) и *Wikingerhof* (т. 28 и цитираната съдебна практика).

35 Вж. решение от 3 май 2007 г., *Color Drack* (C-386/05, EU:C:2007:262, т. 30).

36 Доклад относно Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ С 59, 1979 г., стр. 1), по-специално стр. 22.

37 ОВ С 59, 1979 г., стр. 71, по-специално стр. 98, точка 81 bb).

38 Относно член 7, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 1215/2012 вж. решение от 15 юни 2017 г., *Kareda* (C-249/16, EU:C:2017:472, т. 46).

39 Вж. решение от 18 декември 2014 г. (C-400/13 и C-408/13, наричано по-нататък „решение *Sanders и Huber*“, EU:C:2014:2461, т. 30 и цитираната съдебна практика).

40 Вж. в това отношение уточненията, съдържащи се в решение *CDC Hydrogen Peroxide* (т. 55).

48. Такъв отговор — който задължава съд на държава членка, сезиран на основание член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, да не прилага вътрешните правила за местна подсъдност — според мен би трябвало, по-специално с оглед на развитието на практиката на Съда относно компетентността в случай на нарушение на конкурентното право, да бъде надлежно допълнен с уточнения относно мястото на настъпване на твърдяната вреда⁴¹, както и относно конкретното посочване на специално компетентния съд.

3. По определянето на мястото на настъпване на твърдяната вреда и посочването на компетентния съд

49. В мотивите на акта за преюдициално запитване запитващата юрисдикция се позовава на решения CDC Hydrogen Peroxide⁴² и Tibor-Trans, които се отнасят до посочването на съда, компетентен да се произнесе по искове за поправяне на вреди, причинени от санкционирани от Комисията картели⁴³, без да прави разлика между тях, независимо че Съдът е възприел две различни местонастъпвания на вредата и че фактическите обстоятелства по делото в главното производство налагат сближаване с второто решение.

50. Вследствие на това според мен така е даден повод на Съда да внесе всички полезни за националните юрисдикции разяснения относно обхвата на решение Tibor-Trans, в светлината на решения Verein für Konsumenteninformation и Wikingerhof, постановени от Съда след преюдициалното запитване. Съдът трябва да уточни и дали може да се възприемат няколко критерия за компетентност, за да се постигне целта, обосноваваща тяхното съществуване, а именно да се отдаде предимство на връзката на близост със спора.

a) Решение Tibor-Trans

51. Въпреки че решение Tibor-Trans е постановено в контекст, почти идентичен с този на спора по главното производство, той заслужава да бъде анализиран обстойно в много отношения.

52. Първо, както в делото по главното производство, в делото, по което е постановено решение Tibor-Trans, запитващата юрисдикция е сезирана с иск за поправяне на вреди, изразяващи се в по-високи разходи поради изкуствено повишената цена на камиони, причинени от същите антиконкурентни практики.

53. Докато по делото, по което е постановено решение Tibor-Trans, дружеството жалбоподател е избрало да предяви иска си само срещу един от участниците в разглеждания картел, от който то не е придобило камионите пряко⁴⁴, в настоящия случай РН започва дело срещу няколко установени извън Испания дружества — измежду други, носещи отговорност за разглеждания

41 В практиката си относно понятието „място, където е настъпило вредоносното събитие“, Съдът е постановил, че то се отнася едновременно до мястото на настъпване на вредата и до мястото на настъпване на събитието, причинило тази вреда, поради което ищецът може по свой избор да предяви иск срещу ответника пред съда в едното или другото място (вж. решение Verein für Konsumenteninformation, точка 23 и цитираната съдебна практика), което предполага, че те не съвпадат (вж. по-специално решение от 30 ноември 1976 г., Bier, 21/76, EU:C:1976:166, т. 24 и 25).

42 За подробно представяне на това дело вж. точки 100 и 101 от настоящото заключение.

43 Вж. точка 22 от настоящото заключение.

44 Вж. решение Tibor-Trans (т. 36).

картел — без да е закупила директно от тях камионите, които те са произвели. По-нататък, RH предявява иск срещу испанското дъщерно дружество на тези дружества⁴⁵, което отговаря за испанския дистрибутор на автомобили, доставил камионите на RH, както може да се заключи от материалите по делото⁴⁶.

54. Второ, в делото, по което е постановено решение Tibor-Trans, запитващата юрисдикция има съмнения относно приложимостта по аналогия на решение CDC Hydrogen Peroxide, в което Съдът определя за компетентен съда по седалището на дружеството ищец, предвид липсата на пряко договорно отношение между страните и задължението за невъзприемане на правило за компетентност, насърчаващо *forum actoris*⁴⁷.

55. Съдът постановява, че „член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че във връзка с иск за поправяне на вредите, причинени от нарушение на член 101 ДФЕС, изразяващо се по-специално в сключването на тайни споразумения относно определянето на цени и увеличение на брутните цени за камиони, „място[то], където е настъпило [...] вредоносното събитие“, в случай като разглеждания в главното производство е мястото на пазара, засегнат от това нарушение (тоест мястото, където пазарните цени са били изкривени), където пострадалото лице твърди, че е претърпяло тази вреда, дори когато искът е насочен срещу участник в разглеждания картел, с когото това пострадало лице не е имало договорни отношения“⁴⁸.

56. *Що се отнася до определянето на вредата*, Съдът отбелязва, че „твърдяната в главното производство вреда се дължи главно на по-високите разходи заради изкуствено повишената цена и поради това е непосредствена последица от нарушението по член 101 ДФЕС, и следователно тя представлява пряка вреда, която по принцип би могла да обобщи компетентността на юрисдикциите на държавата членка, на чиято територия е настъпила“⁴⁹.

57. *Относно локализирането на пряко претърпяната вреда* Съдът приема, че „[к]огато засегнатият от антиконкурентното поведение пазар се намира в държавата членка, на чиято територия се претендира, че е настъпила твърдяната вреда, следва да се приеме, че за целите на прилагането на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 мястото на настъпване на вредата се намира в тази държава членка“⁵⁰.

58. В подкрепа на това решение Съдът цитира точка 40 от решение flyLAL-Lithuanian Airlines. Ето защо отбелязвам, от една страна, че в дело за ценови картел, който е от същото естество и е санкциониран при същите условия като този в основата на иска за обезщетение за вреди в решение CDC Hydrogen Peroxide⁵¹, Съдът е разширил обхвата на разрешението, възприето от

45 Подчертавам, че съмненията на запитващата юрисдикция не се отнасят до избора на мястото на предявяване на иска срещу испанското дъщерно дружество. В това отношение уточнявам, подобно на испанското правителство, че предстои (дело Sumal (C-882/19) Съдът да даде отговор на въпроса дали при граждански иски за поправяне на вреда, претърпяна от лице, пострадало от установена от Комисията антиконкурентна практика, в случая решението за картела относно камионите, това пострадало лице може да поиска обезщетение за тази вреда не от изрично посоченото в решението на Комисията дружество майка, а от дъщерните дружества, които са част от същата група дружества, на основание на доктрината за стопанската единица в конкурентното право (вж. заключението на генералния адвокат Pitruzzella по дело Sumal (C-882/19, EU:C:2021:293).

46 От преписката, с която разполага Съдът, не произтича, както в делото, по което е постановено решение Tibor-Trans (вж. т. 30), че испанските дистрибутори отразяват увеличението на цените върху крайните купувачи. Липсата на процедура, насочена към или срещу преките купувачи, подкрепя извода за уеднаквяване на практиките.

47 Вж. решение Tibor-Trans (т. 19).

48 Решение Tibor-Trans (т. 37).

49 Решение Tibor-Trans (т. 31).

50 Решение Tibor-Trans (т. 33).

51 Вж. решение CDC Hydrogen Peroxide (т. 10).

него по дело, в което национален орган за защита на конкуренцията е установил злоупотреба с господстващо положение и в което се твърди наличие на антиконкурентно споразумение⁵². От друга страна, това разрешение се основава на съответствието на два елемента, а именно мястото на засегнатия пазар и мястото, на което се претендира, че е настъпила твърдяната вреда⁵³.

59. В по-общ смисъл, многобройните други позовавания на решение flyLAL-Lithuanian Airlines в решение Tibor-Trans отразяват развитието на практиката на Съда, с което се цели хармонизиране на връзките в мястото на пряко претърпяната вреда, без значение дали става въпрос за по-високи разходи при закупуване⁵⁴, или за спад в продажбите⁵⁵, и независимо дали антиконкурентното поведение е било констатирано с предходно решение на даден орган или не⁵⁶.

60. Това течение в съдебната практика в подкрепа на позоваването на пазара, засегнат от антиконкурентни практики, за които е поискано обезщетение пред съд, беше потвърдено наскоро в решение Wikingerhof, в което Съдът постановява, че иск с предмет преустановяване на някои действия, предприети в рамките на договорното правоотношение, обвързващо ищеца и ответника, който иск е основан на твърдение за злоупотреба с господстващо положение, извършена от ответника, в нарушение на конкурентното право, спада към делата относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт по смисъла на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012⁵⁷.

61. Съдът приема, че при обстоятелствата, разглеждани по делото в главното производство „компетентният съд на основание член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, а именно [...] съдът, където се намира пазарът, засегнат от твърдяното антиконкурентно поведение, е най-подходящият да се произнесе по основния въпрос за основателността на това твърдение, при това по-специално във връзка със събирането и преценката на релевантните в това отношение доказателства“⁵⁸.

62. Отбелязвам, от една страна, че в решение Wikingerhof Съдът отдава особено значение на това уточнение относно локализирането на вредоносното събитие, което е настъпило или може да настъпи, тъй като от него се иска да се произнесе по приложимостта на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 според квалификацията на претенциите на ищеца⁵⁹, а не по определянето на някой от критериите за компетентност, изведени от този член⁶⁰.

63. От друга страна, от препращането към решения Tibor-Trans и Verein für Konsumenteninformation в точка 37 от решение Wikingerhof според мен могат да се направят изводи, позволяващи да се обоснове по аналогия решението на Съда по въпроса за съдебната компетентност.

52 Вж. решение flyLAL-Lithuanian Airlines (т. 20 и 34).

53 Относно значението на липсата на съответствие вж. точка 95 от настоящото заключение.

54 Вж. решения CDC Hydrogen Peroxide (т. 52) и Tibor-Trans (т. 26).

55 Вж. решение flyLAL Lithuanian Airlines (т. 36).

56 Относно правото на всяко лице, считащо се за увредено от нарушение на правилата на конкурентното право, да поиска поправка на претърпяната вреда, без това да зависи от предварителното установяване на такова нарушение от орган за защита на конкуренцията, вж. точка 67 и бележка под линия 68 от настоящото заключение. Вж. също съображения 3, 12 и 13 от Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията (ОВ L 349, 2014 г., стр. 1).

57 Вж. решение Wikingerhof (т. 36 и 38).

58 Решение Wikingerhof (т. 37). Курсивът е мой.

59 Вж. решение Wikingerhof (т. 33—35).

60 В това отношение вж. заключението на генералния адвокат Saugmandsgaard Øe по дело Wikingerhof (C-59/19, EU:C:2020:688, бележка под линия 20).

б) Обосноваването на избора на мястото на засегнатия пазар за целите на локализирането на вредата

64. В точка 34 от решение Tibor-Trans, към която решение Wikingerhof препраща⁶¹ и която трябва да се разглежда заедно с точки 33 и 35 от първото решение, Съдът приема, че изборът на мястото на засегнатия пазар, на който пострадалото лице твърди, че е претърпяло вреда, произтича от необходимостта да се установи съдът, който се намира в най-добра позиция за разглеждането на искове за обезщетения за вреди, произтичащи от действие по ограничаване на конкуренцията, да се гарантира предвидимостта на такава уредба за съответния икономически оператор и да се удовлетворяват изискванията за съгласуваност с правото, приложимо към такива искове за обезщетения⁶².

65. В точка 38 от решение Verein für Konsumenteninformation, към която решение Wikingerhof също препраща⁶³, Съдът обосновава тълкуването, поради което приема, че мястото на настъпване на вредата е мястото на придобиване на разглежданото превозно средство⁶⁴, като „[съответстващо] и на целите за близост и за добро правораздаване, посочени в съображение 16 от Регламент № 1215/2012, тъй като, за да определи размера на нанесената щета, на националната юрисдикция може да се наложи да прецени пазарните условия в държавата членка, на чиято територия е купено посоченото превозно средство. Юрисдикциите на последната държава членка впрочем могат най-лесно да получат достъп до доказателствените средства, които са необходими за извършването на тези преценки“⁶⁵.

66. Развитието на обосновката на възприетия от Съда в тези три решения критерий за привръзка според мен произтича от конкретното отчитане на особеното измерение на споровете в областта на конкуренцията. Всъщност в случай на незаконосъобразно поведение, засягащо икономически пазар, улесненият достъп до доказателствата, необходими за преценката на условията на този пазар и на последиците от такова поведение, допринася за надлежната организация на процеса⁶⁶. Следователно това е определящ елемент за избора на най-подходящия да гарантира спазването на правилата на здравословна конкуренция съд, който минава през санкционирането на всяко посегателство срещу нея и през гарантирането на ефективността на правото на защита на пострадалото лице.

67. Така практиката на Съда, препотвърдена въз основа на такива прагматични доказателствени съображения, трябва да се постави в контекст, чието значение съвсем наскоро беше изтъкнато отново⁶⁷. Всъщност изграждането на съдебната практика продължава да допринася за прилагането на конкурентното право, и по-специално за прилагането на член 101 ДФЕС в

61 Точка 34 от решение Tibor-Trans възпроизвежда отчасти точка 40 от решение flyLAL-Lithuanian Airlines.

62 В точка 35 от решение Tibor-Trans се посочват съображение 7 и член 6, параграф 3, буква а) от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II) (ОВ L 199, 2007 г., стр. 40). Този член, който се прилага от 11 януари 2009 г., предвижда, че в случай на искове за поправяне на вреди, произтичащи от ограничаване на конкуренцията, приложимото право е това на държавата, чийто пазар е или е вероятно да бъде увреден.

63 В тази точка се прави препратка и към точка 34 от решение Tibor-Trans.

64 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 35).

65 Курсивът е мой.

66 Вж. решения CDC Hydrogen Peroxide (т. 53) и flyLAL-Lithuanian Airlines (т. 27 и цитираната съдебна практика от областта на деликтната отговорност).

67 Вж. доклад на Комисията относно прилагането на Директива 2014/104 (SWD (2020) 338 final), достъпен на следния интернет адрес: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/report_on_damages_directive_implementation_en.pdf, както и представянето му от Ronzano, A. Dommages: La Commission européenne publie un rapport transitoire sur l'évaluation de la directive "dommages" et de sa transposition par les États membres (directive 2014/104/EU). Concurrences — Institut de droit de la concurrence, Paris, 2021, № 1, и прессъобщение на Комисията: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_20_2413.

гражданскоправната сфера⁶⁸, като насърчава развитието и консолидирането на предявяваните пред националните съдилища иски за обезщетение⁶⁹. В това отношение трябва да се подчертае, че Съдът е възложил на тези съдилища защитата на това право, което укрепва оперативния характер на правилата на Съюза в областта на конкуренцията⁷⁰. Освен това Съдът уточнява, че предявените пред националните съдилища иски за вреди от нарушение на правилата на Съюза в областта на конкуренцията са неразделна част от системата за прилагане на тези правила, която цели да накаже антиконкурентните действия на предприятията и да ги възпре от извършването на такива действия⁷¹.

68. Накрая, допълващото действие на органите по конкуренция на държавите членки и на националните съдилища е въведено с Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора⁷². Освен това Директива 2014/104 определя, за целите на уреждането в националното право на исковите за обезщетение за вреди в случай на нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията, новите процесуални и материалноправни норми, които трябва да бъдат транспонирани във всички държави членки най-късно до 27 декември 2016 г.⁷³.

69. Същевременно, макар тези норми да целят да се позволи на увредените предприятия да получат пълно обезщетение, като предвиждат по-специално правила за доказване, предназначени да преодолеят съществените трудности, свързани с условията за реализиране на отговорността в споровете за поправяне на вреди от обхвата на конкурентното право, в тях все пак не са предвидени специални разпоредби относно компетентността.

70. Следователно, макар по принцип определянето, че мястото на настъпване на вредата е мястото на засегнатия от нарушението пазар (тоест мястото, където пазарните цени са били изкривени), където пострадалото лице твърди, че е претърпяло тази вреда, възприето от Съда в решение *Tibor-Trans*⁷⁴, да е съобразено с контекста, който припомних току-що за нуждите на определянето на международно компетентния съд⁷⁵, струва ми се, че това локализиране не е

68 Съдът е постановил, че пълната ефективност на член 101 ДФЕС, и по-специално полезното действие на забраната, установена в неговия параграф 1, биха били поставени под въпрос, ако не е възможно всеки да иска да бъдат поправени вредите, които евентуално е претърпял от договор или поведение, който/което може да ограничи или наруши конкуренцията (решение от 20 септември 2001 г., *Courage и Crehan* (C-453/99, EU:C:2001:465, т. 26), когато съществува причинно-следствена връзка между претърпените вреди и картел или практика, забранена от член 101 ДФЕС (решение от 14 март 2019 г., *Skanska Industrial Solutions и др.* (C-724/17, EU:C:2019:204, т. 25 и 26 и цитираната съдебна практика).

69 Вж. доклада на Комисията, цитиран в бележка под линия 67 от настоящото заключение, в който тя констатира, че след приемането на Директива 2014/104 броят на гражданските иски за поправяне на вреди вследствие на нарушения на правилата на конкуренцията пред националните съдилища е нараснал от около 50 дела в началото на 2014 г. на 239 през 2019 г. Вж. също *Wurmnest*, *W. Forum Shopping bei Kartellschadensersatzklagen und die Kartellschadensersatzrichtlinie*. — *Neue Zeitschrift für Kartellrecht*, № 2, С.Н.Бек, Munich, 2017, № 31, III, 2, с) и бележка под линия 64.

70 Вж. решения от 30 януари 1974 г., *BRT и Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs* (127/73, EU:C:1974:6, т. 15 и 16), и от 20 септември 2001 г., *Courage и Crehan* (C-453/99, EU:C:2001:465, т. 25).

71 Вж. решение от 14 март 2019 г., *Skanska Industrial Solutions и др.* (C-724/17, EU:C:2019:204, т. 45), и по аналогия, решение от 21 януари 2021 г., *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, т. 56).

72 ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167. Вж. съображение 7 и член 6 от този регламент. Вж. също, що се отнася до извършеното с Регламент № 1/2003 модернизирани на правилата и процедурите за прилагане на членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС, заключението на генералния адвокат Pitruzzella по дело *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2020:639, т. 50).

73 Вж. доклада на Комисията, цитиран в бележка под линия 67 от настоящото заключение. В него тя отбелязва, че транспонирането на Директива 2014/104 закъснява в 21 държави членки и че броят на случаите на прилагане на транспонираната директива от националните юрисдикции все още не е достатъчно голям. Комисията подчертава, че от началото на антиконкурентна практика до съдебното решение за присъждане на обезщетение за вреди минават средно тринадесет години. Вж. още точка 108 от настоящото заключение.

74 Вж. точки 33 и 37 от това решение.

75 Вж. точка 39 от настоящото заключение.

достатъчно точно, за да позволи да се посочи териториално компетентният съд в съответната държава членка⁷⁶. Впрочем с оглед на други решения на Съда това според мен поражда правна несигурност при избора на предвидената в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 опция за компетентност, с която разполага ищецът⁷⁷.

71. При това положение ми се струва уместно отговорът на Съда на въпросите на запитващата юрисдикция, който с оглед на обстоятелствата по делото в главното производство трябва е в линията на решение *Tibor-Trans*, да бъде допълнен в този смисъл, за да могат националните съдилища да разполагат с отговор, надхвърлящ строгата рамка на делото, обосновало преюдициалното запитване. Трябва да се вземе предвид и броят на производствата, които могат да бъдат образувани предвид мащаба на разглеждания картел.

в) *Точното локализиране на твърдяната вреда в рамките на засегнатия пазар с цел да се определи компетентният съд*

72. В решение *flyLAL-Lithuanian Airlines*, което е отправната точка на решение *Tibor-Trans*, Съдът приема, че „в рамките на иск за обезщетение на вреда, причинена от антиконкурентно поведение, „мястото, където е настъпило вредоносното събитие“ в случай като този по главното производство по-специално е мястото на настъпване на загубата на приходи, изразяваща се в спад в продажбите, т.е. мястото на пазара, който е засегнат от посоченото поведение и на който пострадалото лице твърди, че е претърпяло тези загуби“⁷⁸.

73. Точното локализиране на твърдяната вреда лесно може да се изведе от това тълкуване. Всъщност спорът произтича от антиконкурентно поведение на икономически оператор на пазара, на който пострадалото от него лице — въздушен превозвач, извършва основната част от дейността си, а именно полети от и до летище Вилнюс (Литва) — столица на държавата членка, в която е установено това дружество. Съдът констатира, че става въпрос за „основно засегнат[ия] пазар[...]“⁷⁹.

74. Освен това в точка 40 от решение *flyLAL-Lithuanian Airlines* Съдът отбелязва, че то е основано на съответствието на два елемента, а именно мястото на пазара, който е засегнат от нарушилите конкуренцията практики, и мястото на настъпване на твърдяната вреда, причинена от тези практики. В този смисъл са гарантирани ограничаването на компетентността до вредата, претърпяна на територията на само една държава членка, както и наличието на връзка между нарушаването на общия интерес и това на интересите на предприятието или, в по-общ смисъл, на частните интереси.

76 Комисията споделя тази констатация в отговора си на писмените въпроси на Съда. В по-общ план, относно трудността да се локализира разглежданото нарушение вж. *Ansel*, M.-E. Un an de droit international privé du commerce électronique — Communication Commerce électronique, LexisNexis, Paris, 2021, № 1, точка 4.

77 Вж. в това отношение *Heuzé*, V., *Mayer*, P. et *Remy*, B. Droit international privé, 12e éd., Librairie générale de droit et de jurisprudence. Paris, 2019, точка 296, р. 203 и 204. Що се отнася до казуистичния подход на Съда, вж. също *Thode*, R., цит. съч., точки 93 и 95a.

78 Решение *flyLAL-Lithuanian Airlines* (т. 43).

79 Вж. решение *flyLAL-Lithuanian Airlines* (т. 38 и 39).

75. Същевременно, когато засегнатият пазар е този, на който пострадалото лице извършва основната част от дейността си по продажба на въздушни превози и на който е претърпяло загуба на приходи⁸⁰, това условие за съответствие по презумпция е изпълнено⁸¹. По-конкретно, то трябва да доведе до посочването на съда по мястото, където е установено пострадалото от антиконкурентните практики предприятие, като териториално компетентен съд⁸², поради естеството на твърдяната вреда.

76. Анализът в решение *Tibor-Trans* е подобен на възприетия в решение *flyLAL-Lithuanian Airlines*. Съдът успява да установи наличието на връзка между засегнатия от нарушението пазар и пазара, на който пострадалото лице твърди, че е понесло по-високи разходи, поради факта че, както в делото по главното производство, пазарът, засегнат от ценовия картел относно камионите, е в държавата членка, в която пострадалото от този картел предприятие е закупило превозни средства чрез дистрибутор, установен в същата държава, която е и държавата на упражняване на транспортната му дейност⁸³.

77. Така в решение *Tibor-Trans* Съдът приема, че мястото на настъпване на вредата е „мястото, където пазарните цени са били изкривени[...]“, където пострадалото лице твърди, че е претърпяло [...] вреда“⁸⁴, а не мястото на плащането на по-високия разход⁸⁵, което би могло да се изведе от директното прилагане на точка 43 от решение *flyLAL-Lithuanian Airlines*⁸⁶, без обаче да уточнява, че това е мястото на настъпване на вредата⁸⁷.

78. Трябва обаче да се констатира, от една страна, че териториално компетентният съд в така посочената държава членка не подлежи на ясно установяване — за разлика от приетото от Съда в решение *CDC Hydrogen Peroxide*, по сходен случай на санкционирано от Комисията нарушение, а именно да възприеме като критерий за привръзка мястото на седалището на увреденото лице.

79. От друга страна, за да се надхвърли фактическата рамка, в която е отправено запитването до Съда, трябва да се отчете многообразието от обстоятелства, при които може да се претърпят вреди в случай на ценови картел, което представлява съществена разлика спрямо случаите на нарушение срещу развитието на икономическа дейност. Всъщност специално в сектора на

80 Вж. решение *flyLAL Lithuanian Airlines* (т. 39).

81 Относно съпадението на претърпените на пазара вреди поради причинена на този пазар вреда вж. анализа на *Farnoux*, E. *Les considérations substantielles dans le règlement de la compétence internationale des juridictions: réflexions autour de la matière délictuelle*, Tome I, докторска дисертация, защитена на 20 октомври 2017 г., точка 303. В това отношение той според мен правилно уточнява, че „предположението може дори да се обърне: тъй като пазарът се състои от отношенията между икономическите оператори, той е засегнат именно поради засягането на тези отношения (някои икономически оператори на този пазар претърпяват вреда). В крайна сметка ефектът върху пазара може да се анализира като вредата, причинена на (неопределен брой) пострадали, като се има предвид, че пострадалото (определено) лице, което иска обезщетение, задължително е част от (неопределения брой) пострадали“.

82 Вж. също в този смисъл, що се отнася до обхвата на решение *Wikingerhof*, от което по-специално *Ronzano*, A. извежда заключението, че „хотел, използващ платформата *Booking.com*, по принцип може да предяви иск срещу тази платформа пред съд на държавата членка, в която е установен, за да преустанови евентуална злоупотреба с господстващо положение, при това дори когато осъжданото поведение е извършено в контекста на договорно правоотношение“ („Compétence: la Cour de justice de l'Union européenne dit pour droit qu'une action en responsabilité fondée sur l'obligation légale de s'abstenir de tout abus de position dominante relève de la matière délictuelle au sens du règlement Bruxelles I bis (*Wikingerhof/Booking*). — *Concurrences*, Institut de droit de la concurrence, Paris, 2021, № 1).

83 Вж. решение *Tibor-Trans* (т. 12, 30 и 33).

84 Решение *Tibor-Trans* (т. 37).

85 Вж. в това отношение същата констатация в заключението на генералния адвокат *Campos Sánchez-Bordona* по дело *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:253, т. 52). Да се сравни с решение *Tibor-Trans* (т. 31 и 33), от което следва, че мястото на настъпване на вредата се намира в държавата членка, в която е засегнатият от разглежданото нарушение пазар и на чиято територия е настъпила вредата, произтичаща от платените по-високи разходи.

86 Вж. точка 72 от настоящото заключение.

87 Да се сравни и с точка 55 от решение *CDC Hydrogen Peroxide* и точка 40 от решение *Verein für Konsumenteninformation*.

продажбите на превозни средства и на транспорта мястото на пазара, засегнат от антиконкурентни практики, водещи до по-високи разходи, не съвпада непременно с мястото на закупуване на разглежданите стоки или с мястото на упражняване на дейността на крайния купувач, за разлика от положението на прекия купувач.

80. По тези съображения и с оглед на принципа, че понятието „място, където е настъпило вредоносното събитие“, трябва да се тълкува стриктно⁸⁸, следва да се изведат критериите за установяване на съда, който ищецът може да сезира.

81. За тази цел, подобно на дружествата Volvo, испанското правителство и Комисията, приканвам Съда да извърши съпоставка с решение Verein für Konsumenteninformation, тъй като то е постановено по дело, имащо много общи елементи с делото по главното производство, както и с това, по което е постановено решение Tibor-Trans, и се явява негово продължение⁸⁹. Всъщност с разглеждания иск се иска поправка на вредата, причинена от придобиването на превозни средства от трето лице на цена, надхвърляща реалната им стойност⁹⁰, поради незаконосъобразно поведение на техните производители⁹¹.

82. Съдът приема, че нанесената щета на крайния приобретател, която не е нито непряка, нито чисто имуществена, настъпва при придобиването на разглежданото превозно средство от трето лице⁹². Това е единственият релевантен критерий за привръзка поради наличието на връзка с материално благо, която обосновава липсата на необходимост от търсене на други конкретни обстоятелства, като в делата, където финансови инвестиции водят до намаляване на активите на съответните лица⁹³.

83. Така, първо, вече ясно личи, че в случай на материална вреда, която произтича от загубата на стойност на вещь⁹⁴ и следователно не е чисто имуществена, мястото на настъпване на вредата е мястото на придобиване на тази вещь⁹⁵.

84. Освен това имуществената вреда произтича от факта, че след разкриването на незаконосъобразното поведение на производителя *срещу плащането, извършено за придобиването на разглежданата вещь*, се оказва предоставена вещь с по-малка стойност⁹⁶.

85. Второ, обстоятелствата по делото в главното производство обосновават необходимостта да се постави въпросът за значението на термина „придобиване“, тъй като RH е сключила договори за лизинг, в рамките на които е станала собственик на камионите.

88 Вж. решения flyLAL-Lithuanian Airlines (т. 26) и Verein für Konsumenteninformation (т. 26).

89 Вж. точки 38 и 39 от решение Verein für Konsumenteninformation, чиито препратки към точки 34 и 35 от решение Tibor-Trans допринасят за уточняването на смисъла им.

90 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 30).

91 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 29, 34 и 37).

92 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 35 и 37—39).

93 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 33).

94 В широк смисъл този израз обхваща хипотезите на изкуствено завишени цени.

95 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 35). Следователно за отхвърлени трябва да се считат критериите, посочени в преюдициалното запитване по делото, по което е постановено решение Verein für Konsumenteninformation (т. 10 и 12), като мястото на сключване на договора или на доставката на превозното средство. Вж. анализ на тези критерии в заключението на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по дело Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, бележка под линия 31 относно мястото на поемане на задължението, както и точки 78 и 79 относно мястото на доставка). По последния въпрос вж. също решение от 27 октомври 1998 г., Réunion européenne и др. (C-51/97, EU:C:1998:509, т. 33 и 34). В това решение Съдът отхвърля мястото на крайна доставка. Що се отнася до мястото на изпълнение на договора, вж. заключението на генералния адвокат Jääskinen по дело CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, т. 50).

96 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 34).

86. Фактът, че искането за обезщетение се основава на конкурентното право, според мен обосновава използването на икономически подход⁹⁷ по отношение на понятието „придобиване“, при положение че то се изразява в заприходяване на стоката, предмет на договор за лизинг към активите в счетоводния баланс.

87. В този смисъл споделям становището, изразено от генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona, че „правилната отправна точка е актът, въз основа на който вещта е преминала в имуществото на пострадалото лице и се е стигнало до увреждането. Мястото на настъпване на вредата е там, където е сключена такава сделка“⁹⁸.

88. Така в широк смисъл мястото на сделката може да се разбира като мястото на влизане в сила на споразумението относно вещта и относно цената⁹⁹, а не като мястото на плащане на цената¹⁰⁰ или на предаване на вещта, които могат да настъпят на други места и в момент, последващ сключването на това споразумение¹⁰¹.

89. Изискването за предвидимост по отношение на ответника¹⁰² ми се струва спазено, когато е възприето, от негова гледна точка, мястото на пускане в продажба на вещта, в случая — от дистрибутор на превозните средства или от който да било друг посредник, натоварен с продажбата им, независимо от прехвърлянето на собствеността в правен смисъл.

90. Изискването за добро правораздаване също е спазено предвид големия интерес, който може да произтече от компетентността на съда да разгледа и евентуалните искания на посредника по сделката на същото основание или въпроса за евентуалното прехвърляне на направените от него преразходи върху купувача надолу по веригата, което е често срещан защитен довод¹⁰³.

91. Целите на Регламент № 1215/2012, уточнени от Съда в най-новите решения, що се отнася до доказателствените изисквания по разглежданите спорове, които трябва бъдат изпълнени при най-добрите условия¹⁰⁴, според мен се постигат и с определянето на мястото на сделката като място на настъпване на вредата без други особени обстоятелства в случай на непрехвърляне на собствеността.

92. Всъщност връзката с мястото на сделката по принцип е достатъчна за определянето на съда, който обективно е в най-добро положение да анализира конститутивните елементи на отговорността на ответника, за разлика от споровете, по които твърдяната чисто имуществена вреда обосновава нуждата от някои конкретни елементи, които да компенсират липсата на връзка с материално благо¹⁰⁵.

97 Вж. в това отношение, що се отнася до специалната компетентност при дела, свързани с договор, определянето на мястото на основната доставка въз основа на икономически критерии в решение от 3 май 2007 г., Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, т. 40 и 45). Вж. също заключението на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по дело Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, т. 36), според което „придобиването на вещь увеличава имуществото, към което тя е прибавена, със стойност, равна поне на стойността, с която то се намалява (и която при покупко-продажба е платената за вещь цена)“.

98 Заключение на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по дело Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:253, т. 74). Относно термина „сделка“ вж. член 101, параграф 1, буква а) ДФЕС.

99 Може да се използват и изразите „място на възникване на договорното задължение“ или „място на определяне на продажната цена“, които произтичат от решение от 16 юни 2016 г., Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, съответно т. 30 и 31).

100 Вж. в този смисъл решение от 16 юни 2016 г., Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, т. 32 и 39). Вж. също решение от 9 юли 2009 г., Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439, т. 39).

101 Да се сравни с решение от 16 юни 2016 г., Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, т. 38).

102 Относно спазването на това изискване, което следва да се релативизира, и отчитането на установяването на незаконосъобразното поведение вж. *Racine*, J.-B. *Le forum actoris in droit international privé.*— *Droit international privé, années 2016—2018, éditions Pedone, collection „Travaux du Comité français de droit international privé“*, Paris, 2019, съответно точка 79, стр. 68, и точка 57, стр. 57.

103 Вж. *Amaro*, R. et *Laborde*, J.-F. *La réparation des préjudices causés par les pratiques anticoncurrentielles, recueil de décisions commentées*. 2e éd., Institut de droit de la concurrence, Paris, 2020, точка 245, стр. 147. Относно важността на този въпрос, за което свидетелства работата на Комисията, вж. бележка под линия 67 от настоящото заключение.

104 Вж. точка 66 от настоящото заключение. Вж. също решение от 16 юни 2016 г., Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, т. 27 и цитираната съдебна практика).

105 Вж. решение Verein für Konsumenteninformation (т. 33 и цитираната съдебна практика).

93. Следователно да се установи, че компетентен е съдът по мястото на придобиване на камионите, чиито цени са били изкуствено завишени, отговаря на доказателствените нужди по спора, щом като пострадалото лице твърди, че е претърпяло вреда, свързана с по-висок разход за камионите, на дадено място в рамките на засегнатия пазар, което е мястото на неговата дейност, поради същите мотиви като изложените в решение *Verein für Konsumenteninformation*¹⁰⁶. В настоящия случай това важи за RH.

94. При това положение в края на първата част от моя анализ относно определянето на компетентния съд в рамките на засегнатия от антиконкурентни практики пазар предлагам на Съда да приеме, че компетентен да разгледа иск за поправяне на вредите, причинени от по-високите разходи, платени от увреденото от ценови картел лице, е *по принципи* съдът по мястото на придобиване на разглежданите вещи.

95. Въпреки това, както вече загатнах¹⁰⁷, според мен следва да се запази положението, при което мястото на настъпване на твърдяната вреда не съответства на мястото на дейност на лицето, пострадало от практиките на изкривяване на цените¹⁰⁸, например при закупуване на превозни средства в няколко държави членки или на множество места за доставка в рамките на една и съща държава членка, или пък при придобиване от продавач, установен извън засегнатия пазар¹⁰⁹.

96. Макар в мястото на всяка от сделките на засегнатия пазар или пазари условията за анализ на същия/същите да са идентични, това не е така, що се отнася до оценяването на щетата, претърпяна от пряко пострадалия от вредата ищец¹¹⁰. Хипотетично погледнато, анализът би могъл да е по-труден, ако компетентният съд не е този, в чийто съдебен район увреденото лице упражнява икономическата си дейност. Както обаче Съдът вече е подчертал, в случай на незаконен картел, чието съществуване е било констатирано с обвързваща сила, това оценяване съставлява основната част от проверката на съда, сезиран с искане за поправяне на произтеклата от това вреда¹¹¹.

97. При тези условия считам, че въпросът дали продължава да е уместно да се използва връзката с мястото на седалището на увреденото предприятие, която Съдът възприема при особени обстоятелства¹¹², заслужава по-задълбочено разглеждане.

106 Вж. точка 38 от това съдебно решение.

107 Вж. точка 79 от настоящото заключение.

108 Както предлага испанското правителство в отговора си на писмените въпроси на Съда.

109 Вж. по-общо относно спецификата на исковете за обезщетение за вреди при нарушения на европейските правила в областта на конкуренцията, които се отнасят до различни държави членки, Gaudemet-Tallon, H. et Ancel, M.-E., цит. съч., точка 235, стр. 357. Що се отнася до множеството места за закупуване, което може да е свързано с поглъщането на дружества, вж. например фактическите обстоятелства, припомнени в точка 14 от решение *Tibor-Trans*.

110 Относно вредата за непряко пострадало лице, настъпила на различно място от вредата, причинена на пряко пострадалото лице, което първоначално е понесло щета, която не може да обоснове съдебната компетентност, вж. по-специално решения *Tibor-Trans* (т. 29 и цитираната съдебна практика) и *Verein für Konsumenteninformation* (т. 27 и цитираната съдебна практика).

111 Вж. решение *CDC Hydrogen Peroxide* (т. 53 и 54).

112 Вж. точки 100 и 101 от настоящото заключение.

г) Локализирането на вредата в мястото на седалището на увреденото лице

98. С оглед на целта за близост, установена в Регламент № 1215/2012¹¹³, някои обстоятелства според мен обосновават, че критерият за привръзка с мястото на седалището на пострадалото от антиконкурентни практики лице все още може да е релевантен за гарантиране на ефикасното разглеждане на тези сложни по естество¹¹⁴ и предмет искове за обезщетение в случай на географски много разпръснати нарушения¹¹⁵.

99. Всъщност на практика не виждам как на тази цел за близост, която вече съвсем конкретно присъства в практиката на Съда¹¹⁶, може да съответства избор на критерий за привръзка, принуждаващ предприятие, закупило няколко камиона в различни държави членки, да сезира съда, в чийто район се намира всяко отделно място на придобиване, и в който освен това увреденото предприятие не извършва дейност¹¹⁷. По-нататък, предвидените в член 30 от Регламент № 1215/2012 правила за конекситет не предлагат задоволителни разрешения поради установеното в параграф 2 условие, при положение че приемем, че съдът може да разглежда само настъпилата в неговия съдебен район вреда¹¹⁸.

100. При тези обстоятелства към възприетото от Съда в решение CDC Hydrogen Peroxide трябва да се подходи с подновено внимание. Делото, по което е постановено това решение, се отнася до искания за обезщетение за всички вреди, причинени в различно време и на различно място в няколко държави членки¹¹⁹ от констатиран от Комисията¹²⁰ картел относно цената на водородния пероксид, на предприятия, извършващи дейност в сектора на преработката на целулоза и хартия, които в периода от 1994 г. до 2006 г. са закупили големи количества водороден пероксид в различни държави — членки на Съюза или на ЕИП. Освен това някои от тях са получили доставките на водороден пероксид в заводи, разположени в няколко държави членки¹²¹.

113 Според мен спазването на изискването за предвидимост не е трудно, тъй като от гледна точка на членуващите в картела ответници засегнатите от този картел пазари са известни, както са известни и местата на дейност на преките и непреките купувачи, като се имат предвид разглежданите стоки. Освен това споделям гледната точка на Racine, J.-B., цит. съч., точка 79, стр. 68, че това изискване не трябва да води до облагодетелстване на извършителя на незаконосъобразни действия. Накрая, в решение Verein für Konsumenteninformation Съдът дава предимство на целта за близост (вж. за сравнение точки 78 и 79 от заключението на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по това дело (C-343/19, EU:C:2020:253).

114 Вж. точка 108 и бележка под линия 118 от настоящото заключение. Вж. също решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, т. 51, и по аналогия т. 52, 53 и 65).

115 Вж. в това отношение елементите за обсъждане, представени на Съда от генералния адвокат Jääskinen по дело CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, т. 47 и 50).

116 Вж. точки 66 и 67 от настоящото заключение. Според мен равнището на близост е по необходимост променливо. Вж. в това отношение Farnoux, E., цит. съч., точки 163 и 164.

117 Относно факта, че подлежащите на разглеждане вреди на пострадалото лице са свързани с дейността му и с пазара, на който тя се извършва, вж. Amaro, R., и Laborde, J.-F., цит. съч., точка 289, стр. 167, и пример в точка 460, стр. 248 и 249. Вж. също въпроси, свързани с определянето на обема на покупките (т. 442, стр. 239) и с разпределянето на по-високите разходи (т. 457, стр. 246).

118 Вж. Gaudemet-Tallon, H., и Ancel, M.-E., цит. съч., точки 236 и 237, стр. 358—360. Вж. в това отношение решение от 7 март 1995 г., Shevill и др. (C-68/93, EU:C:1995:61, т. 33). Вж. обаче и решение CDC Hydrogen Peroxide (т. 54). Съдът е постановил, че съдът по мястото на седалището е компетентен да разгледа иска, предявен срещу един или повече от създателите на съответния картел, „за всички вреди, които са причинени [...] поради направените [...] преразходи“. По опростяването, осъществено от Съда и одобрено от Amaro, R., вж. Actions privées en matière de pratiques anticoncurrentielles — Aspects internationaux: juridiction compétente, loi applicable (droit international privé européen) — JurisClasseur Concurrence — Consommation, LexisNexis, Paris, 2015, Fascicule 318 от 14 септември 2015 г., точка 26. Вж. също, що се отнася до разнообразните вредоносни последици, Amaro, R. и Laborde, J.-F., op. cit., точка 90, стр. 59 и 60.

119 Вж. решение CDC Hydrogen Peroxide (т. 56).

120 Решение 2006/903/ЕО на Комисията от 3 май 2006 година относно производство за прилагане на член 81 [ЕО] и на член 53 от Споразумението за ЕИП срещу Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals AB, Degussa AG, Edison SpA, FMC Corporation, FMC Foret SA, Kemira Oyj, L’Air Liquide SA, Chemoxal SA, Snia SpA, Caffaro Srl, Solvay SA/NV, Solvay Solexis SpA, Total SA, Elf Aquitaine SA и Arkema SA (дело COMP/F/C.38.620 — Водороден пероксид и перборат) (ОВ L 353, 2006 г., стр. 54). Във връзка с продуктите водороден пероксид и натриев перборат Комисията е констатирала, че ответниците по главното производство и други предприятия са участвали в едно-единствено продължено нарушение и така са нарушили забраната за картели, залегнала в член 81 ЕО [понастоящем член 101 ДФЕС] и в член 53 от Споразумението за ЕИП.

121 Вж. решение CDC Hydrogen Peroxide (т. 11).

101. При тези обстоятелства, характеризиращи се с множеството места на закупуване на различни засегнати от разглеждания картел пазари, Съдът постановява, че съдът по мястото на седалището на предприятието ищец е компетентен да разгледа иска, предявен срещу един или повече от създателите на съответния картел, за всички вреди, които са му причинени поради направените от него преразходи за снабдяване със стоки, предмет на този картел¹²². В точка 52 от това решение Съдът приема, че що се отнася до вредата, която се изразява в тези преразходи, мястото на конкретно проявяване на вредата „по принцип“ ще бъде в седалището на това лице.

102. Следователно, първо, тълкуването, възприето в решение CDC Hydrogen Peroxide, според мен може да е съвместимо с тълкуването в постановените след него решения, при съответствие между мястото на засегнатия от нарушаването на конкуренцията пазар и настъпването на вредата, изразяваща се в по-високи разходи или в спад на продажбите, а именно както решение flyLAL-Lithuanian Airlines, така и решение Tibor-Trans, тъй като в делото, по което е постановено това решение, превозните средства са придобити само в една държава членка — тази, в която пострадалото лице извършва дейността си¹²³. С други думи, ако изискването за близост обосновава да се отдаде предимство на *forum actoris*, не виждам затруднение за това¹²⁴.

103. Второ, що се отнася до определеното в член 63, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 място на седалището или основно място на стопанска дейност, то трябва да има тясна връзка с мястото на вредата¹²⁵. По-точно, свързаната със спора дейност, която се осъществява на това място, трябва да е в основата на сделката, обосновавала искането за обезщетение за вредата. Считаю и че мястото на засягане на дейността на предприятието или мястото, в което организира дейността, също е определящо.

104. Трето, обхватът на местата на настъпване на вредите, който е характерен за антиконкурентните дейности в рамките на вътрешния пазар¹²⁶, както и развитието на сделките, сключвани по интернет¹²⁷, са в подкрепа на избора за локализиране на настъпването на вредата в седалището. В това отношение ми се струва уместно да се потърси известна съгласуваност с практиката на Съда, която отчита мащаба на нарушенията на правата, извършвани в контекста на интернет¹²⁸. Съдът е уточнил, че тази възможност лицето, което счита, че е увредено, да сезира юрисдикциите на държавата членка, в която се намира центърът на неговите интереси, с иск за отговорност за цялата вреда, е обоснована в интерес на доброто правораздаване, а не за да се защити по-специално ищецът¹²⁹.

122 Вж. решение CDC Hydrogen Peroxide (т. 53 и 54).

123 Вж. точка 76 от настоящото заключение.

124 Вж. в този смисъл Racine, J.-B., цит. съч., точки 62—64, стр. 59 и 60. Вж. също Heuzé, V., Mayer, P., и Remy, B., цит. съч., точка 297, стр. 204 и 205.

125 Да се сравни с решение от 9 юли 2009 г., Rehder (C-204/08, EU:C:2009:439, т. 39).

126 Що се отнася до ефектите от глобализацията, вж. специален доклад № 24/2020 на Европейската сметна палата, озаглавен „Контрол върху концентрациите в ЕС и антиръстови производства на Комисията — надзорът върху пазара трябва да се засили“, достъпен на следния интернет адрес: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_24/SR_Competition_policy_BG.pdf, и прессъобщение: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/INSR20_24/INSR_Competition_policy_BG.pdf.

127 Тази хипотеза е спомената в отговора на Комисията на писмените въпроси на Съда.

128 Вж. решения от 25 октомври 2011 г., eDate Advertising и др. (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685, т. 47—50), и от 17 октомври 2017 г., Bolagsupplysningen и Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, т. 32). Съдът е постановил, че в случай на твърдяно нарушение на правата, свързани с личността, чрез публикуване на информация в уебсайт, лицето, което счита, че е увредено, трябва да може да сезира с иск за отговорност юрисдикциите на държавата членка, в която се намира центърът на неговите интереси, който публикувалото разглежданата информация лице може да установи към момента на поместването ѝ в интернет. Вж., що се отнася до анализа относно загубата на материална компетентност на поне една от страните по спора, Fagnoux, E., цит. съч., точка 291.

129 Решение от 17 октомври 2017 г., Bolagsupplysningen и Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, т. 38).

105. Четвърто, по делата за конкурентни практики рискът да се допуснат искиове при условията на злоупотреба, които се предполагат по-лесни за предявяване в мястото на седалището (или местоживеенето) на увреденото лице, което отчасти обосновава изборът да се отдаде предимство на мястото по местоживеене на ответника¹³⁰, не ми изглежда възпрепятстващ. Всъщност трябва да се има предвид, че в повечето случаи искът за обезщетение се основава на предварителното констатиране на нарушение на конкурентното право¹³¹.

106. Струва ми се впрочем, че предложенията в доктрината в подкрепа на възможността за сезиране на съда по седалището на ищеца трябва да бъдат вземани предвид, когато се основават на констатиране на множество засегнати пазари¹³² или на риск от сезиране на съда на засегнатата от международен картел държава членка, в която не е установена нито една от страните по спора¹³³, или пък на релативизиране на целта за извеждане на идентичен критерий за привръзка, а именно този на засегнатия пазар, за съгласуването на закони и за подсъдността¹³⁴.

107. В по-общ план намирам за много интересно и предложението като водещ фактор при определянето на компетентността на съдилищата да се дефинира улесняването на задоволителното поправяне на незаконосъобразните действия или на нарушенията на основни принципи¹³⁵. Всъщност то отразява идеята, че укрепването на ефективното упражняване на правата в тези специфични области допринася за прилагането на общите политики за превенция.

108. От всички тези съображения според мен следва, че е възможно едновременно да съществуват два критерия за локализиране на вредата с цел определяне на съдебната компетентност при искиове за поправяне на вреди от антиконкурентни практики, поради необходимостта от изпълнение на целта за близост, и по-специално на целта за улесняване на достъпа до доказателствените средства. Такова решение позволява да се осигури съгласуваност с целите на Директива 2014/104, която съдържа многобройни разпоредби относно доказването, с оглед на трудностите при събирането на счетоводни и финансови данни за предприятията и за разглеждания пазар¹³⁶, и да се допринесе за по-ефикасното разрешаване на спорове, чиято сложност произтича от документите, изготвени от Комисията и замислени като практическа помощ за националните съдилища¹³⁷.

130 Вж. Racine, J.-В., цит. съч., точка 72, стр. 64 и 65. Вж. коментарите на Amaro, R., и Laborde, J.-F., цит. съч., относно доказването на вината в точка 249, стр. 148.

131 Вж. Laborde, J.-F. Cartel damages action in Europe: How courts have assessed cartel overcharges (2019 ed.) — Concurrences, Institut de droit de la concurrence, Paris, 2019, № 4, и по-специално, стр. 4. През 2019 г. от 239 дела в тринадесет държави членки 57 % са започнати след решение за нарушение, издадено от национален орган, 40 % са започнати след решение на Комисията и едва 2 % са изолирани искиове (повечето изолирани дела съответстват на предявени пред френските наказателни съдилища граждански искиове). Съдилищата са се произнесли по искиове за обезщетение за вреди във връзка с картели, предявени вследствие на минимум 63 решения за установяване на нарушение (понякога с едно решение за установяване на нарушение се санкционират няколко картела. Следователно броят на случаите на картели, завършващи с поне едно дело, е малко по-голям).

132 Вж. Idot, L. Le contentieux international des actions en réparation pour violation du droit de la concurrence: l'arrêt CDC revisité. — Revue critique de droit international privé, Dalloz, Paris, 2019, № 3, p. 786—815, и по-специално точка 22.

133 Вж. Idot, L. Contentieux en réparation pour violation du droit de la concurrence: de nouvelles précisions sur le lieu de matérialisation du dommage — Revue critique de droit international privé, Dalloz, Paris, 2020, № 1, p. 129—138, и по-специално точка 8.

134 Вж. Amaro, R., Thomas, B. Le contentieux de la réparation des pratiques anticoncurrentielles (juin 2019 — novembre 2019) — Concurrences, Institut de droit de la concurrence, Paris, 2020, № 1, точка 35 „втора серия въпроси“.

135 Вж. Racine, J.-В., цит. съч., точка 57, стр. 57, и 70, стр. 64.

136 Вж. Amaro R., и Laborde, J.-F., цит. съч., точки 144 и 145, стр. 85 и 86. Вж. също решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47, т. 51).

137 Вж. практическо ръководство за количествено определяне на вредата при искиове за обезщетения за нарушения на член 101 или член 102 [ДФЕС] (SWD(2013) 205 final), приложено към съобщение на Комисията относно количественото определяне на вредата при искиове за обезщетения за нарушения на член 101 и член 102 [ДФЕС] (ОВ С 167, 2013 г., стр. 19), което се съсредоточава върху надценките, докато прехвърлянето им се разглежда в съобщението на Комисията, озаглавено „Насоки за националните съдилища относно начина за определяне на дела от надценката, прехвърлен на непрекия купувач“ (ОВ С 267, 2019 г., стр. 4).

109. При тези условия считам, че такова тълкуване на правилата за компетентност допринася за гарантирането на ефективната съдебна защита на правото на Съюза в областта на конкуренцията¹³⁸.

110. В края на общия си анализ относно определянето на мястото на настъпване на твърдяната вреда и посочването на компетентния съд на територията на държавата членка, в която се намира това място, предлагам на Съда да приеме, че член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 трябва да се тълкува в смисъл, че в рамките на иск за обезщетение за вредата, причинена от нарушение по член 101 ДФЕС, състоящо се по-специално в тайни споразумения относно определянето и увеличението на цените на вещи, мястото на настъпване на вредата е в държавата членка на засегнатия от това нарушение пазар, в който са понесени преразходи. Териториално компетентният съд по принцип е този, в чийто съдебен район се намира мястото на придобиване на тези вещи от предприятието, извършващо дейността си в същата държава членка, като тази дейност трябва да се определи въз основа на икономически критерии. При липса на съответствие между мястото на настъпване на вредата и мястото на дейността на увреденото лице искът може да бъде предявен пред съда, в чийто съдебен район е установено увреденото лице.

111. Сега ще обясня причините, поради които предлагам на Съда да уточни, че конкретното посочване на определения в съответствие с член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 съд се урежда от вътрешните норми на организация на съдилищата, които държавите членки могат да определят с оглед на евентуалното им специализиране.

4. По съсредоточаването на компетентността

112. В представените си пред Съда писмени становища френското правителство и Комисията по същество подчертават, че макар член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 да определя международната и териториалната подсъдност на съдилищата, компетентни да разглеждат трансгранични спорове по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, все пак държавите членки са тези, които в рамките на своята организация на правораздаването трябва да определят района на компетентните съдилища, и по-специално на тези, специализирани в исковите за обезщетение за вреди при нарушения на разпоредбите на конкурентното право. В отговора си на писмения въпрос на Съда по тази тема испанското правителство подкрепя този анализ.

113. Аз също споделям това мнение поради установената с Регламент № 1215/2012 система и поради спецификата на исковите за поправка на вредите, причинени от антиконкурентни практики¹³⁹.

а) Систематичен анализ

114. Струва ми се, че по някои аспекти могат да се възприемат съображения, аналогични на възприетите от Съда в решение *Sanders и Huber*¹⁴⁰, и в по-малка степен — в решение от 9 януари 2015 г., *RG*¹⁴¹.

¹³⁸ В това отношение препращам към уводните бележки на генералния адвокат Jääskinen по дело *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, т. 26 и 27, както и 32). Вж. в същия смисъл и решение от 21 януари 2021 г., *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, т. 53).

¹³⁹ Вж. точка 108 от настоящото заключение.

¹⁴⁰ Вж. също в този смисъл заключението на генералния адвокат Campos Sánchez-Bordona по дело *Vereniging van Effectenbezitters* (C-709/19, EU:C:2020:1056, т. 94).

¹⁴¹ C-498/14 PPU, EU:C:2015:3.

115. В решение Sanders и Huber Съдът е сезиран с въпроси, отнасящи се до съсредоточаването на правораздавателната компетентност в областта на трансграничните задължения за издръжка в полза на първоинстанционен съд, установен в района на апелативния съд¹⁴².

116. Така Съдът тълкува член 3, буква б) от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка¹⁴³, по силата на който компетентен да разглежда трансгранични спорове относно задължения за издръжка е съдът по „обичайно местопребиваване на вискателя“.

117. Става въпрос за една от разпоредбите относно правилата за компетентност, заместващи тези на Регламент № 44/2001, който се явява продължение на Брюкселската конвенция¹⁴⁴. Съдът постановява, че „[т]ази разпоредба, която определя както международната, така и местната подсъдност, има за цел да уеднакви правилата за определяне на подсъдността (вж. в този смисъл по аналогия решение Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, т. 30)“¹⁴⁵.

118. В решение Sanders и Huber Съдът констатира, че макар стълкновителните правила за определяне на подсъдността да са хармонизирани посредством определянето на общи критерии за привръзка, *конкретното* определяне на компетентната юрисдикция остава от компетентността на държавите членки, при условие че съответното национално законодателство не застрашава постигането на целите на Регламент № 4/2009, нито премахва неговото полезно действие¹⁴⁶.

119. Съдът уточнява, че изпълнението на целите за близост и за добро правораздаване не предполага задължение за държавите членки да установят компетентни юрисдикции на всяко едно място¹⁴⁷ и че е необходимо компетентна да е тази юрисдикция, която се намира в особено тясна връзка с обичайното местопребиваване на вискателя по вземането за издръжка, посочено в член 3, буква б) от Регламент № 4/2009¹⁴⁸.

120. В това отношение Съдът оценява положително съсредоточаването на компетентността, тъй като в областта на задълженията за издръжка подобен организационен избор може да допринесе за придобиването на специален опит, отговарящ на част от преследваните с Регламент № 4/2009 цели и на добрата организация на правораздаването¹⁴⁹.

142 Вж. решение Sanders и Huber (т. 22 и 38). По-конкретно, компетентният съгласно разглежданата национална разпоредба съд е Amtsgericht (районен съд, Германия), установен в района на местно компетентния Oberlandesgericht (висш областен съд, Германия), пред който ищецът евентуално ще трябва да се яви в рамките на въззивно производство.

143 ОВ L 7, 2009 г., стр. 1.

144 Вж. решение Sanders и Huber (т. 23). Текстът на член 3, буква б) от Регламент № 4/2009 прилича на този на правилата за „[с]пециална компетентност“ по делата за издръжка, които се съдържат в член 5, точка 2 от Брюкселската конвенция и в член 5, точка 2 от Регламент № 44/2001.

145 Решение Sanders и Huber (т. 30).

146 Вж. решение Sanders и Huber (т. 32 и цитираната съдебна практика). Вж. също точка 22 от това решение относно разглежданото национално законодателство. То разпределя местната подсъдност по спорове относно задължения за издръжка в зависимост от наличието или липсата на чуждестранен елемент. В трансгранични случаи е налице прехвърляне на териториална компетентност на първоинстанционен съд, различен от този, който по принцип е компетентен да разгледа делото на заинтересованото лице поради неговото местопребиваване.

147 Вж. решение Sanders и Huber (т. 35).

148 Вж. решение Sanders и Huber (т. 36).

149 Вж. решение Sanders и Huber (т. 44 и 45).

121. Следователно поради същите мотиви според мен е достатъчно да се приеме, че що се отнася до член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, сезираният съд се признава за компетентен на това основание поради намиращия се в съдебния му район релевантен фактор на привръзка¹⁵⁰, т.е. в частта от националната територия, в която упражнява своите правомощия¹⁵¹. Това означава също така да се избегне използването на географския критерий като фактор на привръзка в тесния смисъл на думата, която дава предимство на близостта за сметка на доброто правораздаване¹⁵².

122. В решение Sanders и Huber обаче Съдът приема, че в случай на съсредоточаване на компетентността се налага да се провери какво е конкретното положение в съответната държава членка, за да се гарантира, че националното законодателство не премахва полезното действие на приложимия към спора регламент¹⁵³.

123. Тази резерва е изразена и в решение от 9 януари 2015 г., RG¹⁵⁴, относно предоставянето на специализиран съд на компетентността да се произнася по връщането на дете или по упражняването на родителските права върху него дори когато пред друг съд вече е образувано производство по същество относно родителската отговорност за детето¹⁵⁵, по повод на разглеждането на разпоредби за определяне на компетентния национален съд по избор на държавите членки. Интересно е да се отбележи, че в този случай Съдът е възприел целта за бързина на производствата, изведена от Регламент № 2201/2003¹⁵⁶.

124. По делата за нарушение на конкурентното право обаче законодателната рамка, в която се установява съсредоточаване на компетентността в държава членка¹⁵⁷, е доста различна. Според мен следва да се отбележи липсата на ограничения при деликтите и квазиделиктите като произтичащите от специфичния предмет по-конкретно на Регламент № 4/2009¹⁵⁸, и що се отнася до делото, по което е постановено решение Sanders и Huber, особеностите на разглежданото национално законодателство предвид целите на този регламент¹⁵⁹.

150 Да се сравни с решение от 16 май 2013 г., Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, т. 28). По дела, свързани с договор, вж. решение от 3 май 2007 г., Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, т. 37 и 44).

151 Районът на съда включва няколко населени места или административни единици, разположени на националната територия. Вж. в това отношение заключението на генералния адвокат Jääskinen по съединени дела Sanders и Huber (C-400/13 и C-408/13, EU:C:2014:2171, т. 55 и 56).

152 В точка 29 от решение Sanders и Huber Съдът подчертава, че „целта за добро правораздаване трябва да се разбира не само в смисъл на възможно най-добра организация на правораздаването, но и да се разглежда от гледна точка на интереса на страните, независимо дали става въпрос за ищеца или за ответника, на които следва да се осигури по-специално по-лесен достъп до правосъдие и предвидимост по отношение на правилата за компетентността“.

153 Вж. точки 32 и 46 от това решение. Вж. като пример за анализ на спазването на принципа на ефективност в случай на съсредоточаване на спор относно селскостопански помощи пред специализиран в тази материя съд решение от 27 юни 2013 г., Агроконсултинг-04 (C-93/12, EU:C:2013:432, т. 50—58).

154 C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, точки 41 и 51.

155 Съдът тълкува член 11, параграфи 7 и 8 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183).

156 Вж. решение от 9 януари 2015 г., RG (C-498/14 PPU, EU:C:2015:3, т. 52).

157 В това отношение в писменото си становище Комисията уточнява, че според информацията, с която тя разполага, „в Белгия, Германия, Гърция, Испания, Франция, Италия, Португалия, Швеция и Словакия исковете за обезщетение за вреди се разглеждат от специализирани отделения на общите граждански съдилища, докато в Дания, Литва, Латвия, Румъния и Обединеното кралство те се гледат от специализирани съдилища“. Що се отнася до Франция, Италия и Ирландия, вж. уточненията, внесени от Riffault-Silk, J. Les actions privées en droit de la concurrence: obstacles de procédure et de fond — Revue Lamy de la concurrence, janvier/mars 2006, № 6, стр. 84—90, и по-специално стр. 87. В тях се посочва и че по други дела държавите членки са избрали да съсредоточат материалноправната компетентност на съдилищата, по-конкретно по дела за индустриална собственост. Относно морското право вж. заключението на генералния адвокат Jääskinen по съединени дела Sanders и Huber (C-400/13 и C-408/13, EU:C:2014:2171, бележка под линия 72).

158 В основата на този регламент е желанието да се разработи специфичен инструмент, различен от Регламент № 44/2001, за да се засили защитата на вискателите по вземания за издръжка, считани за най-слабата страна, особено в областта на признаването и изпълнението на съдебните решения по такива дела. Вж. решение Sanders и Huber (т. 41) и заключението на генералния адвокат Jääskinen по съединени дела Sanders и Huber (C-400/13 и C-408/13, EU:C:2014:2171, т. 38 и 40).

159 Вж. бележка под линия 146 от настоящото заключение и решение Sanders и Huber (т. 46).

125. В този смисъл споделям изразеното по-рано от други генерални адвокати становище относно автономията на държавите членки в областта на съсредоточаването на териториалната компетентност, произтичащо или не от разпределянето на материалноправната компетентност, ограничено от липсата на засягане на полезното действие на Регламент № 1215/2012 и от принципа на равностойност¹⁶⁰.

126. Освен това, щом като предметът на разглежданите искове заема важна част от анализа на Съда¹⁶¹, следва да се подчертаят елементите, които характеризират по-специално споровете относно поправянето на антиконкурентни практики.

б) Спецификата на исковите за поправяне на антиконкурентни практики

127. Първо, следва да се припомни липсата на правна уредба относно процесуалните условия за предявяване на искове в областта на конкурентното право, поради което може да се счита, че в рамките на организацията си на правораздаването държавите членки определят кой съд е компетентен *ratione materiae* и какъв е обхватът на неговия район при спазване на принципите на равностойност¹⁶² и ефективност¹⁶³.

128. Второ, подобно на Комисията считам, че трябва да се вземат предвид влизането в сила и транспонирането на Директива 2014/104¹⁶⁴, както и техническата сложност на правилата, приложими към исковите за обезщетение за вреди за нарушения на разпоредбите на конкурентното право¹⁶⁵.

129. Поради тези мотиви ми се струва абсолютно необходимо в отговора си на запитващата юрисдикция Съдът да се ръководи от текста на решения от 16 май 2013 г., *Melzer*¹⁶⁶ или *CDC Hydrogen Peroxide*, отнасящи се до компетентността по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, в които е използван изразът „съдът, в съдебния район на който [...]“.

130. С оглед на всички тези съображения относно съсредоточаването на компетентността на съдилищата предлагам на Съда да тълкува член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 в смисъл, че макар същият да определя териториалната компетентност както в международен, така и във вътрешен план на съдилищата, компетентни да разглеждат трансгранични спорове по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, в рамките на своята организация на правораздаването държавите членки могат да изберат да съсредоточат разглеждането на тези спорове пред определени юрисдикции при спазване на принципите на равностойност и ефективност. По-специално в областта на конкурентното право държавите членки трябва да следят правилата, които установяват или прилагат, да не възпрепятстват ефективното прилагане на членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС.

160 Вж. заключението на генералния адвокат Jääskinen по дело *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2014:2443, бележка под линия 74), и по съображения, свързани с различни приложими инструменти, заключението на генералния адвокат Saugmandsgaard Øe по дело *Guaïtoli* и др. (C-213/18, EU:C:2019:524, т. 74 и бележки под линия 67 и 68).

161 Вж. точки 122 и 123 от настоящото заключение.

162 Съгласно този принцип процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, не трябва да бъдат по-неблагоприятни от тези, които уреждат аналогични вътрешноправни производства, вж. по-специално решение от 27 юни 2013 г., *Агроконсултинг-04* (C-93/12, EU:C:2013:432, т. 36). В случай на антиконкурентни практики може да става въпрос за искове, предявени въз основа на решения на национални органи. Вж. *Blumann, C., Dubouis*, L. *Droit matériel de l'Union européenne*. 8e éd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, Paris, 2019, точка 938, стр. 665.

163 За припомняне на тези общи принципи, предназначени да гарантират защитата на правата, които правните субекти черпят от директния ефект на конкурентното право, вж. решение от 13 юли 2006 г., *Manfredi* и др. (C-295/04—C-298/04, EU:C:2006:461, т. 62 и 71 и цитираната съдебна практика). Вж. също решение от 21 януари 2021 г., *Whiteland Import Export* (C-308/19, EU:C:2021:47, т. 46).

164 Вж. точка 68 от настоящото заключение.

165 Вж. бележка под линия 137 от настоящото заключение.

166 C-228/11, EU:C:2013:305.

V. Заключение

131. С оглед на всички гореизложени съображения предлагам на Съда да отговори на поставения от Juzgado de lo Mercantil № 2 de Madrid (Търговски съд № 2, Мадрид, Испания) преюдициален въпрос по следния начин:

„Член 7, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че:

- посочва компетентния съд на държавата членка, в съдебния район на който по-конкретно е настъпила пряката вреда,
- в рамките на иск за обезщетение за вредата, причинена от нарушение по член 101 ДФЕС, състоящо се по-специално в тайни споразумения относно определянето и увеличението на цените на вещи, мястото на настъпване на вредата е в държавата членка на засегнатия от това нарушение пазар, в който са понесени преразходи. Териториално компетентният съд по принцип е този, в чийто съдебен район се намира мястото на придобиване на тези вещи от предприятието, извършващо дейността си в същата държава членка, като тази дейност трябва да се определи въз основа на икономически критерии. При липса на съответствие между мястото на настъпване на вредата и мястото на дейността на увреденото лице искът може да бъде предявен пред съда, в чийто съдебен район е установено увреденото лице, и
- в рамките на своята организация на правораздаването държавите членки могат да изберат да съсредоточат разглеждането на споровете пред определени юрисдикции при спазване на принципите на равностойност и ефективност. По-специално в областта на конкурентното право държавите членки трябва да следят правилата, които установяват или прилагат, да не възпрепятстват ефективното прилагане на членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС“.